

Suominen

Tieto- ja turvallisuusosasto / Tieliikenne- ja kuljetusketjut -yksikkö

Vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista tehdyn sopimuksen kohdan 1.5.1 mukainen monenkeskinen erillissopimus M366 ja voimaansaattamisasetus

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Vaarallisten tavaroiden kansainvälisistä tiekuljetuksista tehdyn sopimuksen (SopS 23/1979, 119/2020, jäljempänä ADR-sopimus) 4 artiklan kohdan 3 mukaisesti voidaan ADR-määräyksistä poiketa kahden- tai monenkeskin sopimuksella (jäljempänä *erillissopimus*) edellyttäen, että sama turvallisuustaso säilytetään.

Italia on laatinut uuden monenkeskisen ADR-erillissopimuksen M366. Se koskee lyijyä sisältävien ympäristövaarallisten metalliseosten kuljettamista lievennetyin vaarallisten aineiden kuljetusvaatimuksin. Kuljetuksessa on noudatettava erillissopimuksen vaatimuksia, jotka liittyvät mm. aineeseen ja sen luokitukseen sekä pakkaus- tai irtotavarakuljetusvaatimuksiin. Kiinteän metalliseoksen tulee täyttää sopimuksen ehdot. Sopimus M366 päättyy 31.8.2027.

Vaarallisten aineiden kuljetuksesta (VAK) annetun lain (541/2023, jäljempänä *VAK-laki*) 128 §:n nojalla Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (jäljempänä *Traficom*) voi allekirjoittaa Suomen puolesta teknisluonteisen erillissopimuksen M366.

PERUSTELUT

1 Tausta ja asetuksen antovaltuudet

ADR-sopimus on Suomessa voimassa (SopS 23/1979, 119/2020). ADR-sopimuksen liitteiden määräykset sisältävät pääosin teknisiä ja teknisluonteisia kuljetusmääräyksiä,

ADR-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti ADR-sopimuspuolilla on oikeus sallia määräaikaikaisella erillissopimuksella kuljetusten tapahtuvan alueellaan osin poikkeavin ADR-määräyksin. Saman turvallisuustason on kuitenkin säilytettävä. Poikkeus voidaan sopia enintään viideksi vuodeksi. Allekirjoitettua erillissopimusta voidaan soveltaa niissä kansainvälisissä ADR-kuljetuksissa niiden ADR-maiden välillä, jotka ovat allekirjoittaneet kyseisen erillissopimuksen.

VAK-lain 128 §:n 1 momentin nojalla Traficom voi tehdä teknisluonteisen ADR-erillissopimuksen. VAK-lain nojalla hyväksyttyä ADR-erillissopimusta saa soveltaa myös kansallisissa vaarallisten aineiden kuljetuksissa tiellä.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 §:n 1 momentin mukaisesti, jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite, johon Suomi sitoutuu, sisältää määräyksen itsehallintolain mukaan

maakunnan toimivaltaa kuuluvassa asiassa, maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan.

2 Nykytila

Kemikaalien luokitusta, merkintöjä ja pakkaamista koskevaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta 1272/2008 (ns. CLP-asetus) on muutettu. CLP-asetuksen 21. muutoksen yhteydessä lyijyn raja-arvoja laskettiin. Tämän johdosta eräät lyijyä sisältävät metalliseokset luokitteutuvat ympäristövaarallisiksi. Muutos koski myös kiinteitä metalliseoksia, joissa lyijy on kiinteänä osana seosta ja joista lyijy ei liukene merkittävässä määrin. Huomionarvoista on, että CLP-asetuksen luokitusmuutos vaikuttaa vaarallisten aineiden kuljetukseen. Muutoksen jälkeen kuljettava tuote voi siten kuulua VAK-sääntelyn piiriin.

Kansalliset VAK-määräykset vastaavat hyvin pitkälti kansainvälisiä ADR-määräyksiä. Sekä ADR-sopimuksen määräysten että Traficomin antaman VAK-määräyksen (TRAFICOM/463168/03.04.03.00/2024) mukaisesti kiinteät ympäristövaaralliset aineet, joilla ei ole muuta vaaraa, on luokiteltava VAK-luokan 9 kuljetusnimikkeeseen UN 3077 (YMPÄRISTÖLLE VAARALLINEN AINE, KIIENTEÄ, N.O.S.), jos luokituskriteerit täyttyvät. Aineet on kuljettava VAK-vaatimusten mukaisesti. VAK-vaatimuksissa on mm. VAK-koulutusvelvoitteita ja vaarallisten aineiden turvallisuusneuvonantajan nimeämisvelvoite, jotka on täytettävä. Lisäksi tulee noudattaa mm. kuljetusasiakirjoihin, merkintöihin ja varoitustilipukkeisiin, purku- ja kuormausmenettelyihin liittyviä määräyksiä.

Italian (sopimuksen laatija) lisäksi Slovenia, Ranska, Saksa, Sveitsi, Slovakia, Tanska, Puola ja San Marino ovat allekirjoittaneet erillissopimuksen M366.

3 Asian valmistelu ja sopimuksen antovaltuudet

Liikenne- ja viestintävirasto on valtuutettu allekirjoittamaan erillissopimuksen. Traficom on tehnyt 14.1.2026 päätöksen erillissopimuksen M364 allekirjoittamisesta. Sopimuksen allekirjoittamisesta ei järjestetty erillistä lausuntokierrosta. Traficom oli yhteydessä metallinjalostusyrityksiin. CLP-asetuksen luokitusmuutos vaikuttaa esim. jatkojalostuksessa. Muutos voi vaikuttaa myös teollisuuden kierrätystoimintaan esim. lyijymurskeen osalta.

Liikenne- ja viestintävirasto allekirjoittaa erillissopimuksen 18.2.2026 VAK-lain 128 §:n 1 momentin nojalla. Suomi tulisi sopimuksen allekirjoitushetkellä kyseisen vaarallisten aineiden tiekuljetuksia koskevan erillissopimuksen osapuoleksi. Perustuslain 80 ja 95 §:n sekä VAK-lain 128 §:n 4 momentin nojalla Liikenne- ja viestintäministeriö päättää erillissopimuksen voimaantulosta. Liikenne- ja viestintäministeriö antaa voimaansaattamisasetuksen 19.2.2026.

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää oikeusministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumuksen pyytämiseksi Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n mukaisesti, jotta erillissopimukseen liittyvä voimaansaattamisasetus voisi tulla voimaan Ahvenanmaan maakunnassa. Ahvenanmaan maakuntapäivät käsittelee voimaansaattamissäädöksen ja antaa päätöksen voimaantulosta Ahvenanmaalla. Kun Ahvenanmaan maakuntapäivien päätös saadaan, päätöksestä ilmoitettaisiin liikenne- ja viestintäministeriön ilmoituksessa.

Erillissopimus on nähtävissä ja saatavissa Liikenne- ja viestintäviraston kotisivulla. Virasto antaisi tietoja erillissopimuksesta.

4 Ehdotus ja vaikutukset

Erillissopimuksen M366 soveltamisalaan kuuluvaa lyijyä sisältävää kiinteää metalliseosta saisi kuljettaa lievennetyin VAK-vaatimuksin, jos sopimuksen ehdot täyttyvät. Kuljetus olisi mahdollista tehdä niiden VAK-määräysten mukaisesti, jotka olivat voimassa ennen CLP-asetuksen 21. teknisen mukautumista kuitenkin siten, että erillissopimuksen M366 luokitus-, pakkaus- ja irtotavarakuljetus- ja rahtikirjavaatimukset tulee täyttyä.

Sopimuksen ehtona on mm. että, kiinteä metalliseos luokituu UN 3077 nimikkeeseen (YMPÄRISTÖLLE VAARALLINEN AINE, KIINTEÄ, N.O.S.) eikä metalliseos täytä minkään muun VAK-luokan kuin luokan 9 kriteerejä. Lisäksi lyijylle annetut muut reunaehdot on täyttyttävä. Metalliseos voi liueta veteen vain vähäisessä määrin. Kappaletavarakuljetuksessa on käytettävä pölytiiviitä ja vedenkestäviä pakkauksia. Irtotavarakuljetuksessa ajoneuvon tai kontin on oltava umpinainen tai peitteellä varustettu.

Erillissopimus koskee rajattu toimialaa. Sopimuksella annettaisiin aikaa yrityksille sopeutua muuttuneeseen tilanteeseen. Lisäksi kv. teollisuus pyrkii tekemään lisätestauksia osoittaakseen, ettei ympäristövaaraa olisi näissä tietyissä muodoissa.

Erillissopimusta saa soveltaa kansainvälisissä ADR-kuljetuksissa niiden ADR-maiden välillä, jotka ovat allekirjoittaneet erillissopimuksen. VAK-lain 128 §:n nojalla sopimusta saisi soveltaa myös kansallisessa VAK-kuljetuksessa. Erillissopimus on voimassa 31.8.2027 saakka.

5 Toimivaltuudet

Liikenne kuuluu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 4 artiklan mukaan jaettuun toimivaltaan. Vaarallisten aineiden sisämaankuljetuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (2008/68/EY, VAK-direktiivi) myötä toimivalta myös ADR-sopimuksen osalta on siirtynyt Euroopan unionille. VAK-direktiivillä ADR-sopimus liitteineen on säädetty velvoittaviksi EU-jäsenvaltioissa ja niiden välissä kuljetuksissa. VAK-direktiivi mahdollistaa ADR-erillissopimuksen.

VAK-lain 128 §:n 1 momentin nojalla Traficom voi tehdä teknisluonteisen sopimuksen. Erillissopimus M366 ei sisällä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Liikenne- ja viestintäministeriö päättää erillissopimuksen voimaansaattamisesta perustuslain 80 ja 95 §:n 1 momentin sekä VAK-lain 128 §:n 4 momentin valtuuden nojalla.

Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 21 kohdan mukaan tieliikenne kuuluu Ahvenanmaan toimivaltaan. Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n mukaan Ahvenanmaan maakuntapäivien olisi hyväksyttävä voimaansaattamissädös, jotta erillissopimuksen määräys tulisi voimaan maakunnassa. Ahvenanmaan maakuntapäivät käsittelee erillissopimuksen liittyvän asetuksen ja antaa päätöksen voimaantulosta. Kun vastaus päätökseen saadaan, tehdään erillinen liikenne- ja viestintäministeriön ilmoitus sopimussarjaan.

6 Voimaantulo ja voimaansaattaminen

Erillissopimus saatetaan voimaan liikenne- ja viestintäministeriön asetuksella. Erillissopimus on voimassa allekirjoitusajankohdasta lukien. Ahvenanmaan maakuntapäivät päättää asetuksen voimaantulosta Ahvenanmaan maakunnassa. Liikenne- ja viestintäministeriö ilmoittaa liikenne- ja viestintäministeriön ilmoituksessa Ahvenanmaan maakuntapäivien päätöksestä. Ilmoitus julkaistaan sopimussarjassa.